

19.5.2026

EOAK/1819/2025

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja

Esittelijä: Esittelijäneuvos Anu Rita

TUTKINTAVANGIN YHTEYDENPITORAJOITUSTEN HUOMIOIMINEN PÄÄTETTÄESSÄ YHTEYDENPIDOSTA VIDEOYHTEYDEN VÄLITYKSELLÄ

1 KANTELU

Kantelija pyysi tutkimaan Vantaan vankilan yksikönpäälliköltä videoyhteydellä tapahtuvaa yhteydenpitoa koskevaan tiedusteluunsa saamaansa vastausta. Kantelija oli tutkintavankina Vantaan vankilassa.

Kantelija oli tiedustellut asiointilomakkeella seuraavaa:

”Minulle on kerrottu, että skype-tapaamiset on kielletty, jos minkäänlaisia rajoituksia päällä. Miten täällä perustellaan kaikkien skype-tapaamisten evääminen?”

Vantaan vankilan yksikönpäällikkö vastasi kantelijan tiedusteluun seuraavasti:

”Jos vangilla on vankilan ulkopuolelle yhteydenpitorajoituksia, niin skype-lupaa ei lähtökohtaisesti myönnetä”.

Yksikönpäällikön vastaukseen oli liitetty videoyhteyden välityksellä tapahtuvaa yhteydenpitoa koskeva tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:n teksti, johon vastauksessa myös viitattiin.

Kantelijan näkemyksen mukaan lakia oli vankilassa tulkittu laajentavasti.

2 SELVITYS

Kantelun johdosta hankittiin Vantaan vankilan yksikönpäällikön selvitys ja Rikosseuraamuslaitoksen oikeusyksikön lausunto.

Selvitys ja lausunto toimitetaan ohessa kantelijalle.

3 RATKAISU

3.1 Vantaan vankilan selvitys

Vantaan vankilan yksikönpäällikkö esitti selvityksessään muun muassa seuraavaa.

Rikosseuraamuslaitoksen Yhteydenpitorajoitusten toteuttaminen vankilassa -menettelytapaohjeessa on todettu, että tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:n mukaan tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista siten kuin tutkintavankeuslain 9 luvussa säädetään, jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Yhteydenpitorajoitukset on otettava huomioon erilaisten tapaamisten järjestämisessä (myös Skype-tapaamiset).

Kuten [kantelijalle] annetussa vastauksessa todetaan, vangille ei lähtökohtaisesti myönnetä lupaa yhteydenpitoon videoyhteyden välityksellä, mikäli vangin yhteydenpitoa on rajoitettu vankilan ulkopuolelle pakkokeinolain 4 luvun nojalla. Vankilan virkamiehet käyttävät harkintaa sen suhteen, voidaanko lupaa myöntää, riippuen siitä, minkälaiset yhteydenpidon rajoitukset vangilla on. Vantaan vankilalla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta valvoa videoyhteydellä järjestettäviä tapaamisia teknisen valvonnan avulla niin, että virkamies voisi varmistua siitä, ettei tapaamiseen osallistu sellaisia henkilöitä, jotka eivät saisi siihen osallistua. Vankilalla ei ole olemassa teknisiä valmiuksia edellä mainitun toimintatavan käyttöön ottamiseksi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että virkamiehen tulisi olla tapaamisen ajan samassa tilassa, jotta hän voi varmistua siitä, ettei tapaamiseen osallistu muita henkilöitä, kuin kenelle tapaaminen on myönnetty. Vantaan vankilan käytettävissä olevat henkilöstöresurssit eivät käytännössä mahdollista tällaista toimintatapaa.

- - -

Vantaan vankila on ryhtynyt toimenpiteisiin sen osalta, että myös yhteydenpitorajoitusten kohteena oleville vangeille voidaan myöntää tapaamisia videoyhteydellä sellaisiin henkilöihin, joihin heillä ei ole yhteydenpidon rajoituksia. Toukokuussa 2025 vankiloissa on otettu videoyhteydellä tapahtuvia tapaamisia varten käyttöön Valtorin videoneuvottelupalvelu (VIPU), joka mahdollistaa tapaamisten valvonnan virkamiehen näyttöpäätteeltä. Edellä mainittu järjestelmä mahdollistaa sen, että vangeille voidaan järjestää valvotusti tapaamisia videoyhteydellä sellaisten henkilöiden kanssa, kehen vangilla ei ole yhteydenpidon rajoituksia.

Selvitykseen oli liitetty kaksi kantelun laatimisen jälkeen tehtyä (24.3.2025 ja 8.4.2025) kielteistä yhteydenpitoa videoyhteyden välityksellä koskevaa päätöstä, joiden perusteena oli se, että kantelijan yhteydenpitoa oli rajoitettu pakkokeinolain 4 luvun nojalla.

3.2 Rikosseuraamuslaitoksen oikeusyksikön lausunto

Oikeusyksikön lausunnon mukaan Vantaan vankilassa oli tehty kantelijan hakemuksiin kielteiset päätökset videotapaamisista 24.3.2025 ja 8.4.2025 sillä perusteella, että kantelijan yhteydenpitoa oli rajoitettu pakkokeinolain 4 luvun perusteella. Kantelijalle määrättyt yhteydenpitorajoitukset olivat koskeneet kanssaepäiltyä ja asianomistajaa eivätkä hänen puolisoaan, jonka tapaamiseksi kantelija oli tapaamiset hakenut. Oikeusyksikkö totesi, ettei kyse kuitenkaan ole vain siitä, miten asiaa oli arvioitu kantelijan kohdalla, vaan vankilan käytäntö koski mitä ilmeisimmin tutkintavankeja Vantaan vankilassa myös yleisesti.

Oikeusyksikön oikeudellinen arvio Vantaan vankilan menettelystä oli seuraava.

Oikeusyksikkö katsoo, ettei Vantaan vankila ole toiminut sääntelyn vastaisesti, kun se oli edellyttänyt videotapaamisen myöntämiseltä sitä, ettei kantelijalla ole yhteydenpitorajoituksia. Tutkintavankeuslain sanamuoto huomioiden tämä vaikuttaa olevan lähtökohtainen tulkintatapa, joka saa tukea myös lain esitöistä (HE 45/2014 vp). Sovelletun lainkohdan esitöiden yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole otettu kantaa siihen, mitä viittauksella pakkokeinolain 4 lukuun on tarkemmin tarkoitettu. Kuitenkin sähköpostin käytön osalta, josta säädettyssä tutkintavankeuslain 8 luvun 7 a §:ssä on samanlainen viittaus pakkokeinolakiin, esitöissä on todettu, että yhteydenpidon rajoitus estäisi sähköpostin käytön myös sellaisiin henkilöihin, jotka eivät ole yhteydenpitorajoitusten kohteena. Rajoitus on katsottu tarpeelliseksi yhteydenpitorajoituksen tehokkaan valvonnan turvaamiseksi.

Vaikka valvotun videotapaamisen aikana yhteydenpitorajoitusten noudattamisen valvonta vaikuttaa olevan toteutettavissa, on lainsäätäjän tarkoitus mitä ilmeisimmin ollut myös videotapaamisia säädettyäessä se, että tutkintavangille myönnettyt yhteydenpitorajoitukset muodostaisivat sellaisenaan esteen tapaamisen myöntämiselle siitä huolimatta, ettei tutkintavangilla olisi määrättyjä yhteydenpitorajoituksia tapaajaansa nähden. Näin ollen vankila ei liene tulkinnut sääntelyä virheellisesti edellyttäessään tapaamisen myöntämiseltä ainakin lähtökohtaisesti sitä, ettei tutkintavangilla ole ollut yhteydenpitorajoituksia. Oikeusyksikkö toteaa kuitenkin asiaan liittyen vielä seuraavaa.

Tulkittaessa sääntelyä edellä mainituin tavoin ulottunevat määrätyt yhteydenpitorajoitukset tutkintavangin oikeuksiin lähtökohtaisesti tosiasiasa sitä laajemmin, mitä tuomioistuin pakkokeinolain nojalla on päättänyt tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi. Pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan yhteydenpidon rajoituksia voidaan määrätä lähiomaiseen vain erityisen painavista laissa säädetyistä syistä, joiden edellytysten täyttymisen arvioi tuomioistuin. Vastaavasti vain erityisen painavista syistä rajoituksia voidaan määrätä nimettömään joukkoon ja vain säädetyksi ajaksi kerrallaan. Pakkokeinolaissa on säädetty esimerkiksi siitä, ettei yhteydenpitoa saa rajoittaa enempää kuin on välttämätöntä sekä erikseen myös suhteellisuusperiaatteesta ja vähimmän haitan periaatteesta. Pakkokeinolain sääntely huomioiden osin ristiriitaista voikin olla, mikäli tutkintavankeuslaissa olevan pakkokeinolain viittaussäännöksen soveltamisella tutkintavangin tosiasiallisessa yhteydenpidossa päädytään toisenlaiseen lopputulokseen. Oikeusyksikkö voikin löytää perusteluja myös kantelijan esittämälle näkemykselle, jonka mukaan määrättyjä yhteydenpitorajoituksia ei tulisi lain tulkinnalla ulottaa tosiasiasa laajempaan joukkoon kuin siihen, minkä tuomioistuin on pakkokeinolain nojalla toimivallassaan katsonut tutkintavankeuden tarkoituksen turvaamiseksi perustelluksi.

Pakkokeinolain viittaussäännöksen tarkoitus on ollut esitöiden perusteella turvata tutkintavankeuslain 1 luvun 3 §:n mukainen tutkintavankeuden tarkoitus yhteydenpitorajoitusten tehokkaan toteuttamisen näkökulmasta. Mikäli määrättyjä yhteydenpitorajoituksia olisi kuitenkin mahdollista toteuttaa tehokkaasti valvotun videotapaamisen myöntämisestä huolimatta, ei estettä tapaamiselle mainitun säännöksen ja tutkintavankeuden tarkoitus huomioon ottaen lähtökohtaisesti näyttäisi olevan. Lienee yksiselitteistä, että tämä toteuttaisi parhaiten tutkintavankien perusoikeuksia rajoittaessaan vähemmän perustuslain 10 §:ssä yksityiselämän suojasta säädettyä, jonka piiriin myös perhe-elämän suoja kuuluu. Jossain määrin saattaakin herätä kysymys siitä, olisiko tutkintavankeuden tehokas toimeenpano mahdollista toteuttaa jossakin tapauksessa tutkintavangin perusoikeuksiin vähemmän puuttuvin keinoin. Selvityksen perusteella näin on Vantaan vankilassa sittemmin ilmeisesti katsottu, kun valvottuja videotapaamisia on todettu olevan nykyisillä järjestelyillä mahdollista järjestää yhteydenpitorajoituksista huolimatta rajoitusten kohdistuessa muihin kuin tutkintavangin tapajaan. Tulkinta ei oikeusyksikön käsityksen ole tutkintavankeuslain sanamuodon vastainen ja se olisi myös perusoikeusmyönteinen. Parhaassa tapauksessa tapauskohtaisen arvion perusteella olisi mahdollista yhteensovittaa sekä tutkintavankeuden tarkoituksen turvaaminen että toisaalta tutkintavankien perusoikeuksien toteutuminen mahdollisimman täysimääräisesti.

Oikeusyksikkö päätyi siihen, ettei asia Vantaan vankilan osalta anna sille aihetta toimenpiteisiin. Oikeusyksikön mukaan kantelijan arvosteleva tulkintapa vaikuttaa olleen lainsäätäjän tarkoitus tutkintavankeuslakia säädettäessä.

Lopuksi oikeusyksikkö totesi, ettei tutkintavankeuslakia pakkokeinolain viittaussäännösten osalta täsmennetty käsillä olevan kysymyksen osalta pakkokeinolain yhteydenpitorajoituksia koskevaa sääntelyä uudistettaessa (452/2023). Tuolloin tutkintavankeuslakia täsmennettiin kuitenkin valvomattomien tapaamisten ja vankien välisten valvottujen tapaamisten osalta siltä osin, että viittaus pakkokeinolain 4 lukuun säädettiin koskemaan niitä tilanteita, joissa tutkintavangin yhteydenpitoa on rajoitettu nimenomaan tapaamisoikeuden osalta (455/2023). Tähän perustuen oikeusyksikkö arvioi, että mikäli tuomioistuimien on määrännyt tutkintavangille yhteydenpitorajoituksia, mutta sallinut yhteydenpidon tapaamisissa, ei pakkokeinolain mukaista estettä myöskään tutkintavankeuslain mukaisen (video)tapaamisen myöntämiselle voi olla. Tällaisesta ei kuitenkaan ole oikeusyksikön mukaan vaikuttanut olleen kantelijan kohdalla kyse.

3.3 Oikeusohjeita

Perustuslain 7 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Säännöksen 3 momentin mukaan vapautensa menettäneen oikeudet turvataan lailla.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Säännöksen 2 momentin mukaan kirjeen, puhelun ja muun luottamuksellisen viestin salaisuus on loukkaamaton. Säännöksen 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana sekä tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka sellaisesta muusta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Pakkokeinolain 4 luvun 4 §:n 1 momentin mukaan tutkintavankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää vangitsemisesta päättävä tuomioistuin.

4 § (23.3.2023/452) Yhteydenpidon rajoittamisesta päättäminen

Yhteydenpidon rajoittamisesta kiinniottamisen ja pidättämisen aikana päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tutkintavankeuteen liittyvästä yhteydenpidon rajoittamisesta ja sen voimassaolon jatkamisesta päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen tai vankilan yksikönpäällikön esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin. Yhteydenpidon rajoittamisesta voi ennen tuomioistuimen ratkaisua väliaikaisesti päättää pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esityksestä vankilan yksikönpäällikkö tai, jos tutkintavanki on sijoitettu poliisin säilytystilaan, pidättämiseen oikeutettu virkamies.

Jos tuomioistuin 3 luvun 9 §:n nojalla lykkää pidätetyn vangitsemista koskevan asian käsittelyä, sen tulee päättää pidätetylle määrätyn väliaikaisen yhteydenpitorajoituksen voimassa pitämisestä tai muuttamisesta. Yhteydenpitorajoitus ja sen perusteet on otettava uudelleen käsiteltäväksi 3 luvun 15 §:ssä tarkoitetun vangitsemisasian uudelleen käsittelyn yhteydessä.

Yhteydenpidon rajoittamisesta 2 luvun 11 §:n 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa päättää syyttäjän esityksestä vangitsemisesta päättävä tuomioistuin.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun yhteydenpidon rajoittamisesta päättävän tai sen esittämiseen oikeutetun virkamiehen on viipymättä poistettava yhteydenpitorajoitus siltä osin kuin edellytyksiä sille ei enää ole.

Yhteydenpitorajoitusta koskevasta päätöksestä on ilmoitettava Rikosseuraamuslaitokselle.

Yhteydenpidon rajoittamisen edellytyksistä säädetään pakkokeinolain 4 luvun 1 §:ssä ja sisällöstä pakkokeinolain 4 luvun 2 §:ssä.

1 § (23.3.2023/452) Yhteydenpidon rajoittamisen edellytykset

Esitutinnan ollessa kesken voidaan rajoittaa kiinni otetun, pidätetyn ja tutkintavangin yhteydenpitoa tiettyyn muuhun henkilöön, jos on syytä epäillä, että yhteydenpito vaarantaa kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen. Yhteydenpitoa voidaan rajoittaa myös syyteharkinnan ja oikeudenkäynnin ollessa kesken, jos on perusteltua syytä epäillä, että yhteydenpito vakavasti vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen.

Yhteydenpitoa voidaan erityisen painavista syistä rajoittaa yleisesti muiden henkilöiden kanssa nimeämättä henkilöitä, joihin yhteydenpitoa rajoitetaan. Yhteydenpitorajoitus on tällöin voimassa enintään 60 päivän ajan vapaudenmenetyksen alkamisesta. Tuomioistuin voi pidättämiseen oikeutetun virkamiehen viimeistään viikkoa ennen määräajan päättymistä tekemästä pyynnöstä pidentää tätä aikaa enintään 30 päivällä kerrallaan. Tuomioistuimen on otettava määräajan pidentämistä koskeva asia käsiteltäväksi viipymättä ja ratkaistava se määräajan kuluessa. Yhteydenpitorajoituksen kohteena olevalle henkilölle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi vaatimuksesta. Muilta osin asian käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 3 luvun 6 §:n 1 ja 4 momentissa säädetään vangitsemisasian käsittelystä.

Yhteydenpitoa ei saa rajoittaa oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 tai 5 momentissa tarkoitetun asianajajan, julkisen oikeusavustajan tai luvan saaneen oikeudenkäyntiavustajan kanssa. Yhteydenpitoa ei saa rajoittaa myöskään säilytystilan tai vankilan henkilökunnan, säilytystilan tai vankilan henkilökunnan toimintaa valvovan viranomaisen, sellaisen ihmisoikeuksien toteutumista valvovan toimielimen, jolle vapautensa menettäneellä on kansainvälisten sopimusten mukaan valitus- tai kanteluoikeus taikka muun viranomaisen kanssa. Yhteydenpitoa lähiomaisen tai muun läheisen kanssa ja yhteydenpitoa tutkintavankeuslain (768/2005) 9 luvun 12 §:ssä tarkoitetun edustuston kanssa saa rajoittaa ainoastaan rikoksen selvittämiseen liittyvistä erityisen painavista syistä. Yhteydenpitoa lähiomaiseen saa rajoittaa vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä kiinniottamisen, pidättämisen tai tutkintavankeuden tarkoituksen toteuttamiseksi.

Yhteydenpitoa ei saa rajoittaa enempää eikä pitempään kuin on välttämätöntä.

2 § (23.3.2023/452) Yhteydenpidon rajoittamisen sisältö

Kiinni otetun, pidätetyn ja tutkintavangin kirjeenvaihto, puhelimen käyttö, tapaamiset ja muu yhteydenpito tai yhdessäolo estetään sellaisten henkilöiden kanssa, joihin yhteydenpitoa on rajoitettu. Tuomioistuimien voi kuitenkin määrätä, että yhteydenpito rajoituksesta huolimatta sallitaan yhdellä tai useammalla yhteydenpitotavoista.

Jos kirjettä, muuta postilähetystä tai viestiä ei toimiteta perille 1 momentissa tarkoitetun yhteydenpitorajoituksen vuoksi, asiasta on annettava viipymättä tieto lähettäjälle, jollei se vaaranna yhteydenpitorajoituksen tarkoitusta. Asiasta on lisäksi annettava viipymättä tieto vastaanottajalle, jos kyseessä on yhteydenpitorajoituksen kohteena oleva henkilö ja jollei se vaaranna yhteydenpitorajoituksen tarkoitusta. Kirje, muu postilähetys tai viesti, jota ei toimiteta perille, on palautettava lähettäjälle tai annettava vapautensa menettäneelle yhteydenpitorajoituksen päätyttyä.

Kiinni otetun, pidätetyn ja tutkintavangin yhteydenpidon valvonnassa noudatetaan tutkintavankeuslain 8 ja 9 luvun sekä poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annetun lain 6 ja 7 luvun säännöksiä kirjeenvaihdon, puhelujen, sähköisen yhteydenpidon ja tapaamisten valvonnasta.

Tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:ssä säädetään yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä.

10 § (10.4.2015/394) Yhteydenpito videoyhteyden välityksellä

Tutkintavangille voidaan järjestää mahdollisuus olla yhteydessä lähiomaisiinsa tai muihin läheisiinsä käyttäen videoyhteyttä tai muuta soveltuvaa teknistä yhteydenpitotapaa, jossa osallistujilla on puhe- ja näköyhteys keskenään. Yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä yhteydenpito voidaan järjestää myös muun tutkintavangille tärkeän henkilön kanssa. Edellytyksenä on, ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.

Yhteydenpidon valvontaan, keskeyttämiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä 1 §:n 2 momentissa sekä 6 ja 7 §:ssä säädetään.

Myös asiamiehen tapaaminen voidaan tutkintavangin tai asiamiehen pyynnöstä järjestää videoyhteyden välityksellä. Tapaamisen valvontaan sovelletaan, mitä 4 §:ssä säädetään.

Lain esitöissä (HE 45/2014 vp) on esitetty videoyhteydestä muun muassa seuraavaa.

Vankien yhteydenpidon mahdollisuuksia kauempana asuviin lähiomaisiin ja muihin läheisiin parannettaisiin siten, että vangille voitaisiin antaa mahdollisuus yhteydenpitoon videoyhteyden välityksellä. Videoyhteyden välityksellä järjestettävät tapaamiset eivät korvaisi tai vähentäisi tarvetta valvomattomien tapaamisten myöntämiseen (s. 28, yleisperustelut, kohta 3.2 Keskeiset ehdotukset).

Yleisperustelujen kohdassa 3.2. mainituista syistä myös tutkintavangille ehdotetaan mahdollisuutta pitää videoyhteyden välityksellä yhteyttä vankilan ulkopuolelle. Tarkoituksena on, että ensisijaisesti yhteyttä pidettäisiin lähiomaisten ja muiden läheisten kanssa. Tärkeästä syystä yhteydenpito voitaisiin sallia myös muiden henkilöiden kanssa. Ehdotettu säännös vastaisi vankeuslain 13 luvun 13 §:ään ehdotettua säännöstä, mutta eroaisi vankeuslain säännöksestä siten, että tutkintavankeuslain säännöksessä olisi viittaus pakkokeinolain 4 lukuun (s. 69, 9 luvun 10 §:n yksityiskohtaiset perustelut).

Hallituksen esityksestä (HE 45/2014 vp) annetuissa lakivaliokunnan mietinnössä ja perustuslakivaliokunnan lausunnossa ei erikseen käsitelty yhteydenpitorajoituksia edellytyksenä videoyhteyden välityksellä tapahtuvalle tapaamiselle.

Koska videoyhteyden välityksellä tapahtuvaa yhteydenpitoa koskeva tutkintavankeuslain 9 luvun 10 § vaikutti tulkinnanvaraiselta, selvitin laajemmin, millä tavoin pakkokeinolain 4 luvun mukaisiin yhteydenpidon rajoituksiin viitataan tutkintavankeuslaissa ja sen esitöissä.

3 luku Sijoittaminen vankilassa, perushuolto ja siirtäminen

2 a § (10.4.2015/394) Sopimusosasto

Tutkintavangille voidaan varata mahdollisuus asua osastolla, jolla vangit sitoutuvat osallistumaan heille järjestettyyn toimintaan sekä siihen, että heidän päihteettömyyttään valvotaan siten kuin 11 luvun 7 §:ssä säädetään, **jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.**

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ”sijoittaminen edellyttäisi, ettei tutkintavangilla ole pakkokeinolain 4 luvussa tarkoitettua yhteydenpitorajoitusta” (HE 45/2014 vp, s. 65).

8 luku Kirjeenvaihto, puhelut ja sähköinen viestintä (10.4.2015/394)

1 § (16.3.2007/266) Kirjeenvaihto ja postilähetysten tarkastaminen

(1 mom.) Tutkintavangilla on oikeus kirjeenvaihtoon postin välityksellä, **jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.** (10.4.2015/394)

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan ainoastaan, että pykälän 1 momentti ehdotetaan muutettavaksi vankeuslain 12 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavaksi (HE 45/2014 vp, s. 66).

6 § Puhelimen käyttö

(1 mom.) Tutkintavangille on annettava omalla kustannuksellaan mahdollisuus olla puhelimitse yhteydessä vankilan ulkopuolelle, **jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu.** Vankilan järjestyssäännössä voidaan antaa vankilan toiminnan ja järjestyksen kannalta välttämättömiä määräyksiä puhelimen käyttöajoista. (22.7.2011/808).

Lailla (808/2011) on muutettu pykälän viittaus koskemaan pakkokeinolain 4 lukua pakkokeinolain uudistamisen yhteydessä. Aiempi sanamuoto kuului ”jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 1 luvun 18 b §:ssä tarkoitetulla tavalla rajoitettu” (HE 222/2010 vp).

7 a § (10.4.2015/394) Sähköpostin käyttö

(1 mom.) Tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestien lähettämiseen ja vastaanottamiseen yhteyksien ylläpitämiseen, toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tärkeästä syystä, **jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu.** Edellä todetusta huolimatta tutkintavangille voidaan antaa lupa sähköpostiviestin lähettämiseen ja vastaanottamiseen 4 §:ssä tarkoitetun asiamiehen kanssa tärkeästä oikeusasioiden hoitamiseen liittyvästä syystä.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun muassa seuraavaa.

Säännös vastaisi vankeuslain 12 luvun 9 §:n säännöstä muutoin paitsi tutkintavankeuslakiin ehdotettu säännös olisi tyhjentävä eikä siten sisältäisi vankeuslain säännöksessä olevaa muuta vastaavaa syytä. Suurin ero olisi kuitenkin, että sähköpostin **käytön edellytyksenä olisi, ettei tutkintavangille olisi asetettu pakkokeinolain 4 luvun mukaisia yhteydenpidon rajoituksia. Yhteydenpidon rajoitus estäisi sähköpostin käytön myös sellaisiin henkilöihin, jotka eivät ole yhteydenpitorajoituksen kohteena.** Poikkeuksen muodostaisi vangin asiamies, jonka kanssa sähköpostin käyttöön voitaisiin antaa lupa myös silloin, kun tutkintavangille on asetettu yhteydenpitorajoitus. Rajoitus olisi tarpeellinen yhteydenpitorajoituksen tehokkaan valvonnan turvaamiseksi (HE 45/2014 vp, s. 67).

7 b § (10.4.2015/394) Internetin käyttö

(1 mom.) Tutkintavangille voidaan antaa lupa internetin käyttöön toimeentuloon, työ-, koulutus-, oikeus-, sosiaali- tai asuntoasioiden hoitamiseen liittyvästä tai muusta vastaavasta tärkeästä syystä, **jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu**. Luvan myöntäminen edellyttää, että tutkintavangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun muassa seuraavaa.

Tutkintavangin internetin käyttö olisi sallittua ainoastaan silloin, kun tutkintavangin pääsy muille kuin sallituille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty. Internetin käyttö voisi tulla kyseeseen lähinnä verkko-opiskelussa ja erilaisten viranomaisasioiden ja pankkiasioiden hoitamisessa. Internetin käytön **edellytyksenä olisi, että tutkintavangille ei ole asetettu pakkokeinolain 4 luvun mukaisia rajoituksia** (HE 45/2014 vp, s. 67).

9 luku (10.4.2015/394) Tapaamiset ja muut yhteydet vankilan ulkopuolelle

1 § (10.4.2015/394) Tapaaminen

(1 mom.) Tutkintavangilla on oikeus tavata vieraita tarpeellisen valvonnan alaisena tapaamista varten varattuina aikoina niin usein kuin se vankilan järjestystä ja toimintaa haittaamatta on mahdollista siten kuin tässä luvussa säädetään, **jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu**. Tapaaminen voidaan sallia muulloinkin kuin tapaamista varten varattuina aikoina, jos se on tarpeen tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä.

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu muun muassa seuraavaa.

Pykälässä olisi perussäännös tutkintavangin tapaamisesta. Pykälän 1 momentti vastaisi vankeuslain 13 luvun 1 §:ää ja voimassa olevan tutkintavankeuslain 9 luvun 1 §:ää. Ehdotettu säännös eroaisi vankeuslain vastaavasta säännöksestä siten, että tutkintavankeuslakiin ehdotettu säännös sisältäisi viittauksen pakkokeinolain 4 lukuun (HE 45/2014 vp, s. 68).

2 § (23.3.2023/455) Valvomatonta tapaamista

Tutkintavangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä, jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä, **jollei tutkintavangin tapaamisoikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu**. Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä haittaa vankilan toiminnalle.

Aiempi sanamuoto kuului ”jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” (394/2015).

Hallituksen esityksen nykytilan kuvauksessa on todettu seuraavaa.

Pykälän mukaan tutkintavangin lähiomaisen ja muun läheisen sekä jos siihen on syytä, myös muun vangille tärkeän henkilön tapaamiseen ilman valvontaa voidaan myöntää lupa, jos se on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta vastaavasta syystä, jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Tapaamisen myöntäminen edellyttää, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle eikä haittaa vankilan toiminnalle.

Pykälässä ei siten oteta kantaa tilanteeseen, jossa valvomaton tapaaminen voisi vaarantaa tutkintavankeuden tarkoituksen. Tilanne on tässä suhteessa toisenlainen esimerkiksi lain 3 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettussa tutkintavangin sijoittamisessa, 8 luvun sääntelyssä koskien tutkintavangin kirjeenvaihdon, puheluiden tai sähköisen viestinnän seurantaa tai estämistä sekä 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa tapaamisten valvonnassa. Perusteltuna voidaan pitää, että myös valvomatonta tapaamista koskevassa harkinnassa voitaisiin huomioida tarve varmistaa tutkintavankeuden tarkoituksen toteutuminen. Samalla voidaan selventää, että pykälän viittaus pakkokeinolain 4 lukuun koskee tilanteita, joissa nimenomaan tapaamisoikeutta on rajoitettu (HE 217/2022 vp, s. 64–65).

Hallituksen esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu seuraavaa.

Pykälään ehdotetaan nykytilan kuvauksessa käsitellyistä syistä lisättäväksi, että valvomattoman tapaamisen myöntäminen edellyttäisi myös sitä, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle. Tutkintavankeuden tarkoitus on määritelty kyseisen lain 1 luvun 3 §:ssä. Sanotun pykälän mukaan tutkintavankeuden tarkoituksena on turvata rikoksen esitutkinta, tuomioistuinkäsittely ja rangaistuksen täytäntöönpano sekä estää rikollisen toiminnan jatkaminen. Ehdotetun johdosta valvomattoman tapaamisen myöntäminen edellyttäisi siten muun muassa sitä, että tapaamisen sisältämästä yhteydenpidosta ei arvioitaisi aiheutuvan vaaraa rikoksen esitutkinnalle. Samalla ehdotetaan selvennettäväksi, että pykälän viittaus pakkokeinolain 4 lukuun koskee nimenomaan tilanteita, joissa tapaamisoikeutta on rajoitettu (HE 217/2022 vp, s. 137).

5 § (23.3.2023/455) Vankien välinen valvottu tapaaminen

Tutkintavangille voidaan myöntää lupa valvottuun tapaamiseen toisen samaan vankilaan sijoitetun tutkintavangin tai vangin kanssa, jos on kyse tutkintavangin lähiomaisesta, muusta läheisestä tai muusta tutkintavangille tärkeästä henkilöstä ja tapaaminen on perusteltua tutkintavangin yhteyksien säilymiseksi tai muusta tärkeästä syystä **eikä tutkintavangin tapaamisoikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu**. Tapaamisen myöntämisen edellytyksenä on, ettei tapaamisesta aiheudu vaaraa tutkintavankeuden tarkoitukselle, vankilan järjestykselle tai turvallisuudelle taikka tutkintavangin tai muun henkilön turvallisuudelle.

Aiempi sanamuoto kuului ”eikä tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” (394/2015). Muutosta perusteltiin vastaavasti kuin 9 luvun 2 §:n muutosta.

12 § (10.4.2015/394) Yhteydet edustustoon

Ulkomaalaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaataan edustavaan diplomaattiseen edustustoon tai konsuliedustustoon, **jollei yhteydenpitoa ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu.**

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu seuraavaa.

11—13 §. Nämä säännökset vastaisivat tutkintavankeuslain nykyisiä 6—8 §:n säännöksiä. Säännöksiin ei ehdoteta muutoksia vähäistä kielellistä täsmennystä lukuun ottamatta (HE 45/2014 vp, s. 69).

13 luku Turvaamistoimenpiteet ja voimakeinojen käyttö

1 § Turvaamistoimenpiteet

Turvaamistoimenpiteitä ovat yhteydenpidon rajoittaminen, sitominen, tarkkailu, eristämistarkkailu ja tutkintavangin pitäminen erillään sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

Turvaamistoimenpiteiden sijasta on pyrittävä käyttämään ensisijaisesti muita kuin vapautta rajoittavia keinoja tutkintavangin rauhoittamiseksi tai rikoksen tai vaaraa aiheuttavan tapahtuman estämiseksi.

Tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään pakkokeinolain 4 luvussa. (22.7.2011/808)

Pykälän 3 momentissa oleva viittaus on pakkokeinolain uudistamisen yhteydessä lailla (808/2011) muutettu koskemaan pakkokeinolain 4 lukua. Aiempi sanamuoto kuului ”tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään pakkokeinolaissa” (HE 222/2010 vp).

3.4 Kannanotto

3.4.1 Vantaan vankilan toiminta

Tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta päättää pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti tuomioistuin. Tutkintavankeuslain 13 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään pakkokeinolain 4 luvussa.

Tutkintavankeuden toimeenpanosta huolehtivana viranomaisena Rikosseuraamuslaitoksen tulee noudattaa tuomioistuimen päätöstä yhteydenpidon rajoittamisesta. Tällöin rajoituksen noudattamisen valvontaa ei saa vankilassa laiminlyödä, mutta päätösvallan kuuluessa tuomioistuimelle rajoitusta ei saa myöskään tulkita laajentavasti. Esimerkiksi oikeusasiamies Petri Jääskeläinen totesi tutkintavangin yhteydenpitorajoitusten sisältöä ja valvontaa koskevassa päätöksessään, että vankila- tai poliisiviranomainen ei saa omalla harkinnallaan laajentaa tuomioistuimen määräämää yhteydenpitorajoitusta (päätös 6.9.2021, [EOAK/7510/2020](#)).

Nyt kyseessä oleva tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:n säännös yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä on nähdäkseni sanamuodoltaan tulkinnanvarainen. Videoyhteyden edellytykseksi laissa asetettu ”ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” voidaan ymmärtää kahdella tavalla. Sen voidaan katsoa joko viittaavan vain niihin yhteydenpitorajoituksiin, jotka tuomioistuin on määrännyt, tai asettavan videoyhteyden edellytykseksi, ettei tutkintavangille ole määrätty mitään yhteydenpitorajoituksia.

Sananmukaisesti luettuna tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:ssä asetettu edellytys ”ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” kattaa minkä tahansa yhteydenpidon rajoituksen, riippumatta siitä, koskeeko rajoitus tapaamisoikeutta tai koskeeko se henkilöä, johon tutkintavanki hakee videoyhteyttä. Toisaalta tämän lainkohdan säännöskohtaisissa perusteluissa ei esitetä mitään, mikä tukisi tällaista tuomioistuimen päätöstoimivallan sivuuttavaa tulkintaa.

Kuten oikeusyksikkö on lausunnossaan huomauttanut, sähköpostin käyttöä koskeva säännös on sanamuodoltaan vastaava kuin videoyhteyttä koskeva – jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu. Sähköpostin käyttöä koskevissa tutkintavankeuslain 8 luvun 7 a §:n säännöskohtaisissa perusteluissa on lähdetty siitä, että yhteydenpidon rajoitus estäisi sähköpostin käytön myös sellaisiin henkilöihin, jotka eivät ole yhteydenpitorajoituksen kohteena. Perustelujen mukaan rajoitus olisi tarpeellinen yhteydenpitorajoituksen tehokkaan valvonnan turvaamiseksi (HE 45/2014 vp, s. 67).

Tutkintavankeuslain 9 luvun 10:n 2 momentin mukaan videoyhteyden välityksellä tapahtuvan yhteydenpidon valvontaan, keskeyttämiseen ja peruuttamiseen sovelletaan, mitä 1 §:n 2 momentissa sekä 6 ja 7 §:ssä säädetään. Videoyhteyden välityksellä tapahtuvaa yhteydenpitoa voidaan siten valvoa ja siihen voidaan tarvittaessa puuttua vastaavalla tavalla kuin tutkintavangin valvottuun, paikan päällä vankilassa tapahtuvaan, tapaamiseen. Näin ollen sähköpostin käytön valvonnasta lain perusteluissa todetulla ei voi olla merkitystä videoyhteyttä koskevaa säännöstä sovellettaessa. Lisäksi vankilan toimivallassa ei ole estää vankilassa tapahtuvaa valvottua tapaamista yhteydenpitorajoituksiin vedoten, jos kyseiseen tapajaan ei kohdistu yhteydenpitorajoituksia. Perusteita toimia toisin videoyhteyden osalta on vaikea nähdä.

Vantaan vankilan toimintaa arvioidessani olen kiinnittänyt huomiota myös siihen, että tutkintavankeuslaissa käytetään useita eri ilmaisuja säädetäessä yhteydenpitorajoitusten huomioimisesta (katso tarkemmin edellä kohta 3.3.). Saattaa olla, että tutkintavankeuslakia muutettaessa on pyritty valitsemaan erilaisia sanamuotoja sen mukaan, onko tarkoitus noudattaa tuomioistuimen määräämiä yhteydenpitorajoituksia vai onko kyse siitä, ettei yhteydenpitorajoituksen sisällölle tarvitse vankia koskevaa päätöstä tehtäessä antaa merkitystä. Tarkoitan seuraavaa.

Kirjeenvaihto-oikeuden (TVL 8:1.1), puhelimen käytön (TVL 8:6.1) ja tapaamisoikeuden (TVL 9:1.1) osalta sanamuoto on ”jollei tätä oikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu”.

Ulkomaalaisella tutkintavangilla on oikeus olla yhteydessä hänen kotimaansa edustustoon ”jollei yhteydenpitoa ole pakkokeinolain 4 luvun mukaisesti rajoitettu” (TVL 9:12.1).

Videoyhteyden (TVL 9:10.1) osalta käytetty ilmaisu ”ettei/jollei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” esiintyy myös sopimusosastolle sijoittamisen (TVL 3:2a), sähköpostin käytön (TVL 8:7a.1) ja internetin käytön (TVL 8:7b.1) yhteydessä.

Valvomattoman tapaamisen (TVL 9:2) ja vankien välisen valvotun tapaamisen (TVL 9:5) osalta lain sanamuoto on ”jollei/eikä tutkintavangin tapaamisoikeutta ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu”. Näiden lainkohtien osalta oli aiemmin, samanaikaisesti videoyhteyttä koskevan sääntelyn kanssa, säädetty niiden edellytyksestä samalla tavoin kuin videoyhteyden osalta on edelleen eli ”jollei/eikä tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu”. Säännösten sanamuodon muuttamista perusteltiin edellä kohdassa 3.3. mainitulla tavalla.

Minulla ei ole perusteita katsoa Vantaan vankilan menetellen lainvastaisesti, kun lakia on vankilassa tulkittu siten, että millainen tahansa voimassa oleva tuomioistuimen tutkintavangille määräämä yhteydenpitorajoitus estää videoyhteyden myöntämisen. Vankilan menettelyä arvioidessani olen ottanut huomioon videoyhteyden välityksellä tapahtuvaa yhteydenpitoa koskevan säännöksen sanamuodon ja sen, mitä vastaavan sanamuodon osalta on sähköpostin käyttöön liittyen todettu lain perusteluissa, sekä muun edellä toteamani.

Säännös on kuitenkin epäselvä ja tulkinnanvarainen. Mielestäni säännöstä voidaan tulkita myös, ja olisi perusteltua tulkita, siten, että päätettäessä videoyhteyden myöntämisestä otettaisiin huomioon tuomioistuimen määräämän yhteydenpitorajoituksen sisältö. Perustelen tätä seuraavasti.

Tuomioistuimen tehtävänä on päättää, voidaanko tutkintavangille asettaa yhteydenpitorajoituksia, ja jos voidaan, kehen ja millä tavoin tutkintavangi tuolloin saa pitää yhteyttä. Tuomioistuimelle annettuun toimivaltaan nähden on perusteltua ajatella, että tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:ssä videoyhteyden saamiselle asetettu edellytys ”ettei tutkintavangin oikeutta yhteydenpitoon ole pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoitettu” viittaa tuomioistuimen tekemän päätöksen sisältöön. Lisäksi myös tutkintavankeuslain 13 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan tutkintavangin yhteydenpidon rajoittamisesta säädetään pakkokeinolain 4 luvussa.

Ajatus, että mikä tahansa yhteydenpidon rajoitus estäisi videoyhteyden siitä riippumatta, ketä rajoitus koskee ja kehen videoyhteyttä on pyydetty, on vastoin pakkokeinolain lähtökohtaa, jonka mukaan tuomioistuimen päätös määrittelee rajoituksen sisällön. Mikä olisi tuomioistuimen päätöksen merkitys, jos sitä ei hallintoviranomaisessa kuitenkaan tulisi noudattaa, vaan yhteydenpitoa rajoitettaisiin tuomioistuimen päätöstä laajemmin?

Yhteydenpidon rajoittamisella puututaan muun muassa perustuslain 10 §:ssä taattuun yksityiselämän suojaan, johon kuuluu oikeus solmia ja ylläpitää ihmissuhteita. Perusoikeuksia rajoittavaa lakia tulkittaessa tulee valita perusteltavissa olevista tulkintavaihtoehdoista sellainen, joka parhaiten edistää perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. Täsmällisyys-, tarkkarajaisuus-, oikeasuhtaisuus- ja välttämättömyysvaatimuksille, tulee antaa merkitystä myös perusoikeuksia rajoittavaa lakia sovellettaessa, vaikka ne ensisijaisesti koskevat lainsäätäjää perusoikeusrajoituksista säädettäessä. Tämä voi edellyttää supistavaa lain tulkintaa.

Lakia tulkittaessa huomioon on otettava myös pakkokeinolaissa yhteydenpitorajoitusten määräämiselle asetettu välttämättömyysvaatimus sekä tutkintavankeuslaissa tutkintavankeuden toimeenpanolle asetetut vaatimukset. Pakkokeinolain 4 luvun 1 §:n 4 momentin mukaan yhteydenpitoa ei saa rajoittaa enempää eikä pitempään kuin on välttämätöntä. Tutkintavankeuslain 1 luvun 4 §:n mukaan tutkintavangin oikeuksia ei saa tämän lain säännösten nojalla rajoittaa enempää kuin tutkintavankeuden tarkoitus, tutkintavankeudessa pitämisen varmuus ja vankilan järjestyksen säilyminen välttämättä vaativat.

Kanteluun saadussa selvityksessä ja lausunnossa mainitut kantelijaa koskevat kielteiset päätökset videoyhteydestä oli tehty kantelun jälkeen, mutta kantelijan asia sopii esimerkiksi tilanteesta, jossa tuomioistuimen määräämää yhteydenpitorajoitusta ei ole perusteltua eikä mielekästä käyttää kielteisen päätöksen perusteena. Kantelijan tapauksessa tuomioistuimen määräämät yhteydenpitorajoitukset olivat koskeneet kanssaepäiltyä ja asianomistajaa, eivät hänen puolisoaan, jonka tapaamista videoyhteydellä kantelija oli hakenut.

Kuten jo edellä totesin, videoyhteyden välityksellä tapahtuvaa yhteydenpitoa voidaan lain mukaan valvoa ja siihen voidaan tarvittaessa puuttua vastaavalla tavalla kuin tutkintavangin valvottuun, paikan päällä vankilassa tapahtuvaan, tapaamiseen. Laki ei vankilassa tapahtuvan valvotun tapaamisen osalta mahdollista tapaamisen estämistä minkä tahansa yhteydenpitorajoituksen perusteella. Vankila voi yhteydenpitorajoituksiin vedoten estää vain niiden henkilöiden vankilassa tapahtuvan valvotun tapaamisen, joiden tapaamisoikeus on pakkokeinolakiin perustuvalla yhteydenpitorajoituspäätöksellä poistettu.

Jos vangilla on oikeus vankilassa tapahtuvaan valvottuun tapaamiseen, on vaikea nähdä, että saman tapaajan osalta voisi olla yhteydenpitorajoituksiin vedoten välttämätöntä estää videoyhteys. Tällaisessa tapauksessa myös videoyhteys olisi perusoikeusmyönteinen tulkinta huomioon ottaen perusteltua myöntää, ellei muita perusteita sen epäämiseen ole.

Ymmärrän Vantaan vankilan selvityksen siten, että vankila on sittemmin, kantelun jälkeen, ryhtynyt tulkitsemaan tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:ä perusoikeusmyönteisesti eli siten, että myös yhteydenpitorajoitusten kohteena oleville vangeille voidaan myöntää tapaamisia videoyhteydellä sellaisiin henkilöihin, joihin heillä ei ole yhteydenpidon rajoituksia.

3.4.2 Lainsäädännön täsmentämistarve

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 2 momentin mukaan oikeusasiamies voi tehtävänsä hoitaessaan kiinnittää valtioneuvoston tai muun lainsäädännön valmistelusta vastaavan toimielimen huomiota säännöksissä tai määräyksissä havaitsemiinsa puutteisiin sekä tehdä esityksiä niiden kehittämiseksi ja puutteiden poistamiseksi.

Edellä kohdassa 3.4.1 todetusti tutkintavankeuslain 9 luvun 10 §:ssä tutkintavangin yhteydenpidosta videoyhteyden välityksellä säädetty on videoyhteyden edellytysten osalta tulkinnanvarainen. Tämä koskee myös muita tutkintavankeuslain säännöksiä, joissa asetetaan vastaavan sisältöinen edellytys pakkokeinolain 4 luvun mukaisten yhteydenpitorajoitusten suhteen.

Sen lisäksi, että säännökset ovat tulkinnanvaraisia, vaikuttaa siltä, ettei mahdollinen säätämistarkoitus, eli yhteydenpitorajoituksen tehokkaan valvonnan turvaaminen (sähköpostin käytön osalta, HE 45/2014 vp, s. 67), ole ainakaan enää perusteltu. Tilanne valvontamahdollisuuksien suhteen on ehkä lakia säädettäessä ollut epäselvä, jos tuolloin ei ole vielä ollut tiedossa, kuinka tutkintavankeuslakiin uutena ehdotetut videoyhteys sekä sähköpostin ja internetin käyttö teknisesti järjestetään.

Kuten jo edellä totesin, videoyhteyttä voidaan lain mukaan valvoa vastaavasti kuin valvottua tapaamista. Tutkintavankeuslain 8 luvun 7 a §:n mukaisen sähköpostin käytön valvonta on lain mukaan mahdollista teknisellä valvonnalla ja virkamiehen läsnä olleen suorittamalla valvonnalla. Sähköpostin valvontaan on lisäksi säädetty vastaava oikeus kuin kirjeenvaihdon valvontaan. Tietääkseni tämä on vankisähköpostijärjestelmässä käytännössä myös mahdollista, sillä käsittääkseni vangin lähettämä ja hänelle saapuva sähköposti on mahdollista pysäyttää valvontaa varten, minkä lisäksi oikeus sähköpostin käyttöön myönnetään tiettyihin sähköpostiosoitteisiin. Internetin käytön (TVL 8 luku 7 b §) osalta jo käyttöluvan myöntäminen edellyttää, että tutkintavangin pääsy muille kuin luvanmukaisille verkkosivustoille on asianmukaisesti estetty. Tietääkseni vankien sähköiseen asiointiin tarkoitetuilta tietokoneilta onkin pääsy vain rajoitettuihin palveluihin. Ymmärtääkseni näiltä tietokoneilta ei ole mahdollista esimerkiksi lähettää tai vastaanottaa viestejä yksityishenkilöiden kesken.

Tutkintavankeuslain sääntely on nähdäkseni kokonaisuudessaan, ei vain videoyhteyden, sähköpostin ja internetin käytön osalta, epäselvä siltä osin kuin siinä viitataan pakkokeinolain 4 luvun mukaisiin yhteydenpitorajoituksiin. Asian laadun, eli tuomioistuimelle kuuluvan päätösvallan, perusteella voi ajatella olevan selvä, että tutkintavankeutta toimeenpantaessa yhteydenpitoa rajoitetaan vain siltä osin, kuin tuomioistuin on päättänyt. Laissa käytetyt ilmaisut eivät kuitenkaan tuo tätä selvästi esiin, ja kuten tässä kanteluasiassa on havaittu, joidenkin säännösten osalta sääntelyn tarkoitus vaikuttaakin olleen toinen. Edes kirjeenvaihtoa (TVL 8:1), puhelimen käyttöä (TVL 8:6) ja tapaamista (TVL 9:1) koskevista säännöksistä ei ilmene yksiselitteisesti, että viittaus pakkokeinolain 4 luvun nojalla rajoittamiseen tarkoittaa, ettei rajoitusta saa panna toimeen tuomioistuimen päättämää laajempina. Näin säännöksiä on tietääkseni kuitenkin vakiintuneesti tulkittu, ja nähdäkseni tuleekin tulkita.

Sääntelyn täsmentämistarvetta arvioitaessa otettaneen huomioon, täyttääkö nykyinen sääntely perusoikeuksien rajoitusedellytykset. Onko sääntely muun muassa oikeasuhtainen, tarkkarajainen, täsmällinen ja välttämätön. Sääntelyä lienee tarpeen arvioida myös oikeusturvan riittävyyden näkökulmasta, jos hallintoviranomaisen halutaan voivan soveltaa yhteydenpitorajoituksia laajempina kuin mitä niistä tuomioistuinmenettelyssä on päätetty.

4 TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 11 §:n 2 momentin mukaisesti kiinnitän oikeusministeriön huomiota niihin näkökohtiin, jotka olen tuonut esiin edellä kohdassa 3.4.2, ja esitän, että ministeriö ryhtyisi toimenpiteisiin sääntelyn täsmentämiseksi.

Tässä tarkoituksessa lähetän päätökseni oikeusministeriölle.

Saatan edellä kohdassa 3.4 esittämäni käsityksen perusoikeusmyönteisestä tulkinnasta Vantaan vankilan ja Rikosseuraamuslaitoksen tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni Vantaan vankilan yksikönpäällikölle sekä Rikosseuraamuslaitoksen oikeusyksikölle.